

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TUTUMU İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ

Emre Caner YAPICI^{1*}, Veysel KÜÇÜK²

ÖZET

Araştırmanın amacı; spor tutumu ile beden eğitimi ve spor tutumu konulu lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini betimlemektir. Bu çalışmada yorumlayıcı-nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın verisel alt yapısına Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinde doküman incelemesi yönteminden faydalanılmıştır. Verilerin analizinde nitel ve karma araştırma programlarından Maxqda Analytics Pro 2020 versiyon kullanılmıştır. Yapılan çalışmada incelenen çalışmaların hangi üniversitede çalışıldığı, yıllara göre dağılımı, örneklem grupları, kullanılan ölçekler, araştırma modelleri ve çalışılan konu başlıkları ele alınmıştır. Araştırmada spor, beden eğitimi ve tutum kavramlarıyla yapılan aramalarda 34 doktora tezi ve 68 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 102 tez çalışmamızın örneklemine oluşturmaktadır. Dokümanların incelenmesi sonucunda 12 doktora tezi ve 14 yüksek lisans tezi çalışmanın amacıyla bağdaşmayan içeriğe sahip olduğu için çalışmadan elenmiştir. Sonuç olarak çalışmada toplam 76 lisansüstü tez incelenmiştir. Ayrıca yapılan çalışmaların 2006-2022 yılları arasında 40 farklı üniversitede, 5 farklı enstitüde, 8 farklı Anabilim dalında yapıldığı ve 14 farklı örneklem grubu üzerinde 60 farklı ölçek kullanılarak çalışıldığı tespit edilmiştir. En fazla lisansüstü tez 2021 yılında tamamlanmıştır. Veri kaynağındaki tezlerde daha çok beden eğitimi ve spor tutumu çalışılmıştır. Yapılan çalışmaların yöntemi yoğunlukla betimsel tarama yöntemi ile yapılmıştır. Beden eğitimi, spor ve tutum üzerine yapılan çalışmaların büyük bir kısmında nicel çalışma yöntemleri kullanılmıştır. Buna bağlı olarak çalışmalarda ölçek uygulamaları yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda çoğunlukla örneklem grubu olarak sırasıyla ilköğretim öğrencileri, öğretmenler, ortaöğretim öğrencileri ve üniversite öğrencileri kullanılmıştır. Spor, beden eğitimi ve tutum özelinde yapılan çalışmaların çoğunlukla nicel yöntem ve eğilimle yapılmış olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, Eğilim, Spor, Spor yönetimi, Tutum

RESEARCH TRENDS OF POSTGRADUATE THESES ON PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS ATTITUDES

ABSTRACT

Purpose of the research; To describe the research trends of postgraduate theses on sports attitude and physical education and sports attitude. In this research, interpretive-qualitative research method was used. The database of the study was obtained from the National Thesis Center of the Council of Higher Education. Document review method was used during the data collection process. Maxqda Analytics Pro 2020 version, one of the qualitative and mixed research programs, was used in the analysis of the data. In the research, the university where the studies were studied, their distribution according to years, sample groups, scales used, research models, and topics studied were discussed. In the study conducted with the concepts of sport, physical education and attitude, a total of 102 theses, including 34 doctoral theses and 68 master's theses, constitute the sample of our study. As a result of the examination of the documents, 12 doctoral theses and 14 master's theses were eliminated from the study because they had content that was incompatible with the purpose of the study. As a result, a total of 76 postgraduate theses were examined in the study. In addition, it was determined that the studies were carried out in 40 different universities, 5 different institutes, 8 different departments between 2006 and 2022, and 60

¹Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetim Bilimleri

²Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD

*Yazışmadan sorumlu yazar: emre.caner.10@hotmail.com

different scales were used on 14 different sample groups. The highest number of postgraduate theses were completed in 2021. In the theses in the data source, physical education and sports attitudes were mostly studied. The method of the studies was mostly carried out with the descriptive scanning method. Quantitative study methods were used in most of the studies on physical education, sports and attitude. Accordingly, scale applications were made in the studies. In the studies, primary school students, teachers, secondary school students and university students were mostly used as sample groups, respectively. It has been determined that studies conducted specifically on sports, physical education and attitude have mostly been conducted with quantitative methods and tendencies.

Keywords: Physical education, Tendency, Sport, Sport management, Attitude

GİRİŞ

Tutum, bireylerin bir nesne, konu veya durum hakkında yaşamışlıkları neticesinde kendinde gelişmiş olan duygu, düşünce ve sonucundaki fiziksel, duygusal olumlu ve olumsuz tepkileridir. Tutumlar bilişsel, davranışsal ve duyuşsal olmak üzere üç formda oluşabilir. Bilişsel tutumlar; düşünceleri, davranışsal tutumlar; davranışları, duyuşsal tutumlar; duyguları etkilemektedir (Gerrig ve ark., 2012). Tutum, hayatta deneyimlenmiş olay ve olguların neticeleri ile oluşan, çevresinde etkilendiği ve etkilediği tüm durumlara karşı bireyin davranışlarını şekillendiren etkili bir sonuç oluşturan duyuşsal ve bilişsel hazır olma durumudur (Çöllü ve Öztürk, 2015). Sporda tutum ise bireylerin beden eğitimi ve spora yönelik yaşantılar neticesinde oluşturmuş oldukları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olumlu ve olumsuz tepkileridir.

Tutum, çok boyutlu bir kavram olup bilişsel, duyuşsal ve psikolojik yönleriyle alan-yazında kabul görmüştür. Beden eğitimi ve sporda tutum da alan-yazında yapılan diğer çalışmalar gibi farklı boyutlarıyla ele alınmalıdır. Bu bakımdan spor, sadece fiziksel özellikleri geliştirmek amacıyla yapılan bir aktivite değildir, spor aynı zamanda bireylerin zihinsel, sosyal ve psikolojik iyi olma halini de sağlamaktadır. Spora geniş bir bakış açısıyla bakan bireyler, sporun birçok yönden faydasını bilir ve spora yönelik olumlu bir tutum içerisinde yer alırlar.

Beden eğitimi ve spora yönelik olumlu tutum içerisinde olan bireyler, çeşitli şekillerde bu etkinlikler içerisinde yer almak isterler ve fırsatları değerlendirme eğilimindedirler.

Spor, bir ülkede yaşayan vatandaşların hem görsel katılımcı hem de ilgili aktiviteyi icra ederek içinde buldukları değerli uğraşlardan biri olmuştur. Devletler, vatandaşlarının sıhhatini korumak için spora erişimlerini değerli görmüş teşvik etmiş bu yönde spor

planlamaları oluşturmuşlar hatta insanların spora ilgi duymaları, sporu yaşam biçimi haline getirmeleri ve spora dinamik katılmaları için birçok organizasyon yapılmış ve bu organizasyonlar yasalar ile desteklemiştir (Yapıcı ve ark., 2022). Beden eğitimi ve sporun temel amacı, gençlerin ve çocukların fiziksel etkinliklerin bazı yöntemlerle yükselterek, onların hareket potansiyellerinin en üst seviyeye ulaşmasını sağlamaktır. Ayrıca çocukların psikososyal, sosyal ve zihinsel becerilerinin ilerlemesine de katkı sağlamaktır (Duman, 2021).

Çocukların psikososyal, sosyal ve zihinsel beceri yönünden gelişmesine katkı sağlayan beden eğitimi ve spor faaliyetlerine yönelik olumlu tutum eğilimleri, bu amaca ulaşmaya yardımcı olacaktır. Yapılan çalışmada beden eğitimi ve spor tutumu çalışmalarının betimsel analizi, araştırmacıların bütüncül bir bakış açısına sahip olmasına katkı sağlayacaktır.

Sporda tutum konusu, daha çok bireylerin sporu algılama biçimlerini, olumlu ve olumsuz olması yönünden birçok çalışmada incelenmiştir. Eğilimlerin araştırmacılar tarafından özel bir çalışma alanı olarak kabul edildiği ve tutum geliştirme çalışmalarının bireylerin yaşamlarında önemli alışkanlıklar kazanmalarını desteklemenin gerekliliğine inanılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde de sporda tutum ile ilgili birçok çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. İnan (2021) tarafından engellilerde beden eğitimi ve spor dersine yönelik yapılmış tezlerin incelendiği çalışmada, 1990-2019 yılları arasında yapılmış lisansüstü tezler incelenmiş ve yapılan çalışmada olduğu gibi üniversite, yıl, yöntem, araştırma araçları vb. Kriterler doğrultusunda araştırma eğilimleri incelenmiştir (Akbulut ve İlhan, 2021). Güllü ve ark. (2021), ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını bazı değişkenler açısından incelemiş ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre olumlu ve olumsuz bir şekilde değiştiğini tespit etmiştir (Güllü ve ark., 2016). Sertkaya ve Üren (2021) tarafından ilköğretim 2. kademe ve ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum çalışmasında öğrencilerin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaştığı tespit edilmiştir (Sertkaya ve Üren, 2021). Onan (2022) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beslenme alışkanlıkları ele alınmıştır. Dereceli (2022) tarafından spor lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları incelenmiş ve çeşitli değişkenlere göre beden eğitimi ve spor dersi tutumunun farklılaştığı tespit edilmiştir. Gökhan

ve ark. (2022) tarafından ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları incelenmiş ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Belirtilen çalışmalar beden eğitimi ve spor tutumu konulu yapılan çalışmaların bazılarıdır.

Aras (2019), Bursa İlinde farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders tutumu ile kişilik özelliklerini incelediği çalışmasında 495 öğrenciye iki ölçek uygulanmıştır ve öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları ile kişilik özellikleri arasında dışa dönüklük, yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve öz disiplin arasında pozitif yönde beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile duygusal denge arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Korkmaz (2020), Suriyeli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının ele alındığı çalışmasında, 314 Suriyeli öğrenciye ölçek uygulaması yapmış ve öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre beden eğitimi ve spor tutumlarında farklılaşma olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmaların spor tutumu ile ilgili tanımlayıcı ve uygulamalı çıktıları ortaya koyduğu, bu çıktıların ise hem öğretim sürecine hem de oluşturulacak yeni araştırmalara rehber olduğu ifade edilebilir. İnan ve İlhan (2021), Engellilerde beden eğitimi ve spor dersine yönelik lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında aynı şekilde Elmas ve ark. (2018), Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmalarının İncelenmesi adlı çalışmasında çeşitli kriterlerde seçilmiş tezleri farklı kategorilere göre incelemiştir. Sözü edilen beden eğitimi, spor ve tutum çalışmaları ile ilgili bildiri, makale ve lisansüstü tez türündeki araştırmaları kapsamlı bir bakış açısıyla inceleyen ve bu araştırmaları yıl, üniversite, konu, yöntem gibi açılardan analiz eden araştırmalar da bu açıdan dikkat çekmektedir. Ancak beden eğitimi, spor ve tutuma yönelik bu çalışmalar arasında konuyu daha akademik bir bakış açısıyla derinlemesine ve bütüncül bir şekilde ele aldığı için yüksek lisans ve doktora tezleri ayrı bir öneme sahiptir. Tezler, araştırma eğilimlerini, yöntemlerini, konularını, modellerini, veri toplama araçlarını, çalışılan örneklem grubunu betimlemek amacıyla kategorik içerik analizi kullanılarak sınıflandırılmıştır.

Aynı zamanda ülkemizde incelenen konu özelinde yapılan çalışmaların üniversite, enstitü ve anabilim dallarına göre dağılımları betimlenerek konu özelinde yeni çalışmalar yapacak araştırmacıların çıkarımlar yapabileceği düşünülmektedir. Alan-yazında akademik

kariyer hedefleyen araştırmacıların, kariyerlerinin başında yapmış oldukları yüksek lisans ve doktora tezleri, gelecek çalışmalarını olumlu olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle psikosozal bir konu olarak beden eğitimi ve spor tutumu çalışmalarının günümüzde nasıl şekillendiğini ortaya koymak için lisansüstü tez çalışmaları çalışma grubu olarak ele alınmıştır. Çalışmada araştırmacıların psikosozal alanda ve beden eğitimi, spor ve tutum özeline yalnızca kendi alanlarında araştırmaları incelemeleri çalışmanın en büyük sınırlılığı olarak ifade edilebilir.

Yapılan alışmaları niversite kategorisinde değerlendirdiğimizde alan-yazına konu özeline yapılan katkının niversite bazında sınırlı olup olmadığı merak uyandırmaktadır. Aynı zamanda yapılan çalışmalarda kullanılan leği geliştiren araştırmacıların görev yaptığı üniversitede aynı konunun çalışılıp çalışılmadığı da merak edilmektedir. Bu bakımdan çalışmada bu bulgunun yer alması önemli görülmektedir.

Farklı alanlarda yapılan lisansüstü tezleri incelediğimizde de son yıllarda yapılan çalışmalarda farklı yöntem ve teknik kullanılarak yapılan çalışmalara ilginin arttığı görülmektedir. Bu durum spor bilimleri alanını da kapsamaktadır. Özellikle nicel çalışmaların baskın olduğu görülmektedir. İnan ve İlhan (2021), Engellilerde beden eğitimi ve spor tutumu çalışmalarını incelemiştir. Elmas ve ark. (2018), Sporda psikosozal alanlarda araştırma paradigmalarını ele almış ve nicel yöntemin çalışmalarda hala baskınlığını koruduğunu tespit etmiştir. Culver ve ark. (2003), spor psikolojisi alanında yayın yapan dergilerde yayınlanan makalelerde yapılan çalışmaların %82'sini nicel çalışmaların oluşturduğunu tespit etmiştir. Culver (2012), spor psikolojisi alanında aynı dergiler alanında tekrar yapmış olduğu çalışmada nicel yapılan çalışmaların %71 olduğunu ve nicel yöntem ile yapılan çalışmaların baskınlığını sürdürmekle beraber nitel çalışmalarda da bir artış olduğunu belirlemiştir.

Varolan yenileşme ve eleştirel çalışmalara rağmen, spor bilimleri alanında nicel çalışma etkisi konu belirlemek açısından varlığını sürdürmektedir. Nitekim nal ve Maden, 2021 tarafından Türkçe ğretimi ile ilgili yapılan doküman incelemesi çalışmasında da nitel eğilimli çalışmaların özellikle son yıllarda yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde spor tutumu ile yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini ortaya koyan bütüncül çalışmalara ve içerik analizlerine rastlanmamıştır. Ancak lisansüstü tezlerin tüm yönleriyle incelenerek değerlendirilmesi alanda yeni gelişmelere katkı

sağlaması açısından önemlidir. Bu bakımdan lisansüstü tezleri, tüm yönleriyle ele alıp inceleyen çalışmaların, yeni araştırmalarda tutum geliştirme tekniklerini belirleme konusunda ve tutum ile ilgili çalışacak araştırmacıların çalışma yöntemini, araştırma eğilimini, örneklemini ve veri toplama araçlarını belirlemede yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılacak araştırmanın amacı spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır

Bu çalışmada, özellikle beden eğitimi, spor ve tutuma yönelik çalışmaların artmaya başladığı 2006-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezler ele alınmıştır. Beden eğitimi, spor ve tutum ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde öncelikle yapılan tutum çalışmaları hem doktora hem de yüksek lisans tezleri için ayrı ayrı taratılmış ve 1321 doktora tezine ve 2000 yüksek lisans tezine ulaşılmıştır. Sonraki aşamada beden eğitimi ve spor tutumu anahtar kelimeleriyle yüksek lisans ve doktora tezleri olarak ayrı ayrı tarama yapılmış ve nihayetinde 2006-2022 yıllarında çalışılmış 68 yüksek lisans ve 34 doktora tezine ulaşılmıştır. Beden eğitimi ve spor tutumu ile ilgili tezler tespit edilerek alt problemlere göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın hedefi doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

- 1-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 2-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin Enstitü dağılımı nasıldır?
- 3-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin çalışılan Anabilim dalına göre dağılımı nasıldır?
- 4- Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma konularının dağılımı nasıldır?
- 5-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
- 6-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma modeline göre dağılımı nasıldır?
- 7-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
- 8-Spor tutumu ile ilgili lisansüstü tezlerin örneklem türünün seçilme sıklıkları nasıldır?

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel çalışmalarda belirlenen doküman ayrıntılı bir şekilde okunur. Kod ve kategorilere ayrılır ve bu yolla çalışmanın sonuçlarına ulaşılmaya çalışılarak bir çıktı elde edilir (Ekiz, 2020). Bu kapsamda 2006-2022 yılları arasında çalışılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimleri olduğu gibi realistik ve bütüncül bir şekilde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Veri Kaynağı

Çalışmanın verileri YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden alınmıştır. Yapılan çalışmada beden eğitimi, spor ve tutum kavramlarının içerisinde barındıran lisansüstü tezler verilerin temelini oluşturduğundan beden eğitimi, spor ve tutum konusunun çalışılmadığı çalışmalar, bu araştırmaya dahil edilmemiştir. Verileri elde etmek için YÖK Ulusal Tez Merkezi'ndeki tez tarama kısımlarına beden eğitimi, spor ve Tutum kavramlarının taratarak ilgili veri kaynağına ulaşılmıştır.²⁰ Ulaşılan tezlerden beden eğitimi, spor ve tutum konusunun çalışılmadığı tezler kapsam dışı bırakılmış ve sonuç olarak 54 yüksek lisans tezi ve 22 doktora tezi olmak üzere spor ve tutum konusu çalışılan toplam 76 tez, veri grubunu oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada verilerin elde edilmesi sırasında doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Bu teknik, çalışılacak konu üzerinde ilgili görsel ve yazılı belgelerin incelenmesini kapsar (Merriam, 1998). Çalışma kapsamında, 2006-2022 yılları arasında çalışılmış olan spor ve tutum ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinin (online) dokümanlarına YÖK Ulusal Tez Merkezi aracılığıyla ulaşılmıştır.

Çalışmada veri elde etme aşamasında YÖK Ulusal Tez Merkezi'ndeki tez taramalarında "Beden eğitimi, spor, tutum" kavramlarının birlikte geçtiği yüksek lisans ve doktora tezleri seçilmiştir. Bir araştırma projesinin güvenilirliğini artırmak için, uzmanlar tarafından yapılan incelemeler önemli bir önlem olarak kabul edilir. Bu yönetime "uzman incelemesi" denir (Creswell, 2003) ve araştırma konusunda genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemlerinde uzmanlaşmış kişilerden oluşur. Bu incelemede, uzmanlar araştırma tasarımından toplanan verilere, analiz sürecine ve sonuçların yazımına kadar olan her aşamayı eleştirirler. Ardından

araştırmacıya geri bildirimde bulunurlar. Bu tür bir inceleme, araştırmacının çalışma katılımcılarıyla sınırlı teması olduğu durumlarda özellikle faydalı olabilir. Ayrıca, yorumları yeterince değerlendirebilecek ve araştırma yöntemlerine hâkim bağımsız bir araştırmacı veya meslektaş tarafından gerçekleştirilir (Holloway ve Wheeler, 1996). Bu kapsamda ilgili tezlerin araştırma kapsamıyla bağdaşıp bağdaşmadığı noktasında Türkçe öğretimi alanında araştırma eğilimleri üzerine nitel içerik analizi çalışmaları yapan bir araştırmacı ve spor bilimlerinde psikososyal alan araştırmaları yapan başka bir akademisyen olmak üzere 2 alan uzmanından görüş alınmış ve 102 tez araştırma için ilk aşamada uygun görülmesine rağmen uzman görüşleri doğrultusunda 28 lisansüstü tezin araştırmacının ana noktasını oluşturan beden eğitimi ve spor tutumu ile ilgili olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak araştırma grubunu toplamda 76 tez oluşturmuştur.

Elde edilen veriler, alt problemler doğrultusunda çeşitli kategorilerde sınıflandırılmıştır. Araştırma eğilimlerini tespit etmek için yapılan analizlerde çalışmaların büyük bir kısmında bilimsel felsefenin yer aldığı kısımlarla karşılaşılmasıdır. Bu nedenle araştırma eğilimleri, yapılan çalışmaların yöntem ve metot, konu, veri toplama araçları vb. Veriler ışığında betimlenmesi yapılmıştır. Veri kaynaklarının kategorik içerik analizi aşamasında araştırmacının amacına ve bilimsel kriterlerine uygun bir şekilde veri grubunu oluşturan tezlerin Sınıflandırması; üniversite, enstitü, anabilim dalı, yöntem, model, yıl, ölçek, örneklem, çalışılan konu başlıkları şeklinde yapılmıştır. Araştırma örneğine giren çalışmalarda kullanılan beden eğitimi, spor ve tutum ölçeklerinin yanında kullanılan ikinci ve üçüncü ölçeklerde hem yapılacak yeni araştırmalara rehber olmak hem de kullanılan ölçekleri betimlemek için analizlere dahil edilmiştir. Bu şekilde veri kaynağındaki tezlerin, araştırma eğilimlerine dair sonuçların, daha nitelikli ve geçerli bir şekilde sistematize edilmesi sağlanmıştır.

Ele alınan tezlerin yöntem bölümleri incelendiğinde yapılan çalışmaların yöntem kısmında araştırmaların, sadece nicel yöntem, karma yöntem (2 yöntemin bir arada kullanılması) ya da nitel yöntem ile çalışıldığı tespit edilmiş ve bu kriterlere dayalı olarak kategorize edilmiştir. Yapılan araştırmada tutum ölçekleriyle bağlantılı olarak kullanılan ikinci hatta üçüncü ölçekler bulgular bölümünde paylaşılmıştır. Çünkü beden eğitimi, spor ve tutum özelinde çalışma yapacak araştırmacıların tekrara düşmesi ve genel bir şablona sahip olması

alan-yazın için önemli görülmektedir. Sınıflandırmanın geçerliliğini test etmek için spor bilimleri uzmanlarının (n:2) görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda, sınıflandırma formu (10 tez ile) pilot uygulamaya tabi tutulmuştur. İki araştırmacı tarafından pilot uygulama verileri sınıflandırma formuna ayrı ayrı işlenmiştir. Sınıflandırma formu, verileri işleyen araştırmacılar dışında bir uzman tarafından karşılaştırılmıştır. Bu yapılan incelemeler ve işlemler neticesinde formun yeterli olduğu görüşüne varılarak uygulamaya geçilmiştir. Veri havuzunda yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniği; kodlama, sınıflama ve tanımlama işlemleri ile gerçekleştirilir (Glesne, 2012). Elde edilen veriler frekans ve yüzde teknikleri kullanılarak yorumlanmıştır.

Çalışmanın güvenilirliğinin oluşması için farklı açılardan konuya bakabilecek kodlayıcılar tarafından kodlanan verilerin benzer ve tutarlı olması gerekir (Maxwell, 1992). Çalışmanın bulgularının tutarlılığının oluşması için ulaşılan tüm veriler birbirinden bağımsız bir şekilde araştırmacılar tarafından Maxqda 2020 nitel analiz programında kodlamaları yapılmıştır. Daha sonra bu kodlamalar arasında benzerlik denetlenmiştir. Benzerlik oranı elde etmek için ise Maxqda 2020 nitel analiz programı tarafından sunulan ve Cohen (1960) tarafından geliştirilen Kappa istatistiği dikkate alınmıştır. Kappa iki farklı araştırmacı kodlayıcı arasındaki uyumu ölçen bir istatistik çeşididir. Kappa değerleri -1 ve +1 olarak ifade edilir. Landis ve Koch (1977) Kappa değerinin 0.81 ve üzeri olmasının mükemmel derecede uyumu ifade ettiğini belirtmiştir. Bu bağlamda Maxqda 2020 programından elde edilen kodlayıcılar arası uzlaşma sonucu Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Kodlayıcılar Arası Uzlaşma Değeri

		Kodlayıcı 1		Kappa
		1	0	
Kodlayıcı 2	1	a = 848	b = 59	$P(\text{observed}) =$ $P_o = a / (a + b + c) = 0.93$ $P(\text{chance}) =$ $P_c = 1 / \text{Kodların Sayısı} = 1 / 60 = 0.01$ $(P_o - P_c) / (1 - P_c) = 0.93$
	0	c = 0	0	
		848	59	907

Tablo 1’de iki farklı kodlayıcı ile yapılan kodlamalar, kod varlığı düzeyine göre karşılaştırılmıştır. Kodlanan 848 bölüm ilişkiliyken 59 bölümün ilişkili olmadığı görülmüştür.

Bu bağlamda kodlayıcılar arası görüş birliği 0.93'dür. Bu sonuç kodlayıcılar arası uyumun mükemmel düzeyde olduğunu göstermektedir.

BULGULAR

Çalışmanın bulgular bölümünde, spor tutumu kapsamında yer alan yüksek lisans ve doktora tezleri alt problemler açısından analiz edilmiş ve ulaşılan bulgular aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 2'de beden eğitimi, spor ve tutum çalışmalarının hangi enstitü çatısı altında toplandığı verilmiştir.

Tablo 2. Beden eğitimi, Spor ve Tutum Çalışmalarının Enstitüye Göre Dağılımı

Enstitüler	<i>f</i>	(%)
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	28	36,36
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	17	22,08
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	12	15,58
Sosyal Bilimler Enstitüsü	10	12,99
Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü	3	3,90
Analiz Edilen Belgeler	76	100,00

Tablo 2 incelendiğinde beden eğitimi, spor ve tutum ile ilgili çalışmaların 5 farklı enstitüde yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra en fazla çalışmanın sağlık bilimleri enstitüsünde (*f*:28) yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3'te yapılan beden eğitimi, spor ve tutum araştırmalarının daha çok hangi ortak başlık altında toplandığı verilmiştir.

Tablo 3. Beden eğitimi, Spor ve Tutum Araştırma Başlıklarının Dağılımları

Konular	f	(%)	f	(%)
Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları	6	7,79	Mutluluk, Boş Zaman Ve Yaşam Tatmin Durumlarının İncelenmesi	1 1,30
İşitme Engelli Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Ders Tutumu	2	2,60	Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumları	1 1,30
Öğrencilerin Boş Zaman Tutumlarının İncelenmesi	2	2,60	Üniversite Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışlarının İnc.	1 1,30
Ebeveynlerin Beden Eğ. Dersine Yönelik Tutumları	2	2,60	Kız Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumları	1 1,30
Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumların İncelenmesi	2	2,60	Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumu	1 1,30
BESYO Öğrencilerinin e-Öğrenmeye Yönelik Tutumları	2	2,60	Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarıyla Demokratik Dav. Inc.	1 1,30
Zihinsel Engelli Öğrencilere Yönelik Tutum (Beden Eğ. Dersinde)	2	2,60	Öğrencilerin Okul İklimi Algıları ile Spora Yönelik Tutumları	1 1,30
Ergenlerin Aile Aidiyetleri ve Spora Yönelik Tutumları	2	2,60	Öğrencilerin Bed. Eğ. Ders Tutumu Ve Sportmenlik Davranışları	1 1,30
Öğrencilerin Fiziksel Uygunlukları ile Beden Eğitimi Tutumu	1	1,30	Bed. Eğ. Öğrtmnlernin Engelli Öğrencilere Öğr. Yön. Tutumu	1 1,30
Öğrencilerin Beden Eğ. Tutumu İle Öz Yeterlilik Ve Sosyal Becerilerinin İncelenmesi	1	1,30	Spora Yönelik Tutumun Çeşitli Değişkenlere Etkisi	1 1,30
Öğrencilerin Beden Eğ. Ders Tutumu	1	1,30	BESYO Öğrencilerinin Voleybol Oynamaya Yönelik Tutumları	1 1,30
Öğrencilerin Eşli Çalışma Yöntemi İle Spor Tutumu İlişkisi	1	1,30	Ekorekreatif Tutum	1 1,30
Öğrencilerin Eğitsel Oyun İle Özgüven Ve Beden Eğ. İlişkisi	1	1,30	Ergenlerin Spor Tutumu, Çatışma Çözme Becerisi Ve Akademik Başarısı	1 1,30
Spor Çalışanlarının Spor Etk. Katılımı Ve Spor Tutumu	1	1,30	Doğa Sporcularının Ekorekreatif Tutumları	1 1,30
Spor Eğitimcilerinin BİT Kullanımı Ve E-Öğrenme Düzeyleri	1	1,30	Okul Yöneticilerinin Bed. Ders Tutumu	1 1,30
Öğrencilerin Okula Aidiyetleri Ve Beden Eğ. Ders Tutumları	1	1,30	Anne Baba Tutumlarının Psikomotor Becerilerdeki Etkisi	1 1,30
Ebeveynlerin Dindarlık Durumu İle Çocukların Spor Tutumu	1	1,30	Bed. Öğr. Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları	1 1,30
Beden Eğ. Dersine Yönelik Tutum Ve Değerler Eğitimi	1	1,30	Beden Eğ. Öğretim Tek. Spor Tutumu İlişkisi	1 1,30
Ortaöğretim Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşmesi	1	1,30	Beden Eğitimi Ve Spor Ders Saatlerinin Akademik Başarıya Etkisi	1 1,30
Bed Eğ. Öğrt. Teknolojiye Yönelik Tutumları	1	1,30	Öğretmenlerin Engelli Bireylere Yönelik Tutumları	1 1,30

Beden Eğ. Öğrt. Zih. Eng. Bireylerin Spor Etk. Yönelik Tutumu	1	1,30	Engelli Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları	1	1,30
Amatör Sporcuların Spora Yönelik Tutumları, Covit ve Stres	1	1,30	Tenis Sporcularının Ebeveyn Tutumları Ve Spora Özgü Motivasyonları	1	1,30
Sporcuların Ahlaki Karar Alma Tutumları Ve Ebeveyn Tutumları	1	1,30	Sporcuların Kurumsallaşma Algıları Ve Meslek Bağlılıkları	1	1,30
Öğrencilerin Fiz. Akt., Beslenme Bilgisi ve Spora Yönelik Tutum	1	1,30	Türk Sporcuların Doping Yönelik Tutumlarının İncelenmesi	1	1,30
Sporda Milliyetçilik Tutumları	1	1,30	Spor Sponsorluğu Tutumu	1	1,30
İBB Spor A.Ş Çalışanlarının Mükemmeliyetçilik Ve Kariyer Alg.	1	1,30	Üniversite Öğrencilerinin Finansal Tutumları	1	1,30
Tenis Sporcularının Ebeveyn Tutumları Ve Spora Özgü Motivasyonları	1	1,30	Analiz Edilen Belgeler	76	100

Yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgulara göre; beden eğitimi, spor ve tutum ile ilgili 53 farklı başlık altında 76 farklı çalışma yapılmış ve en fazla beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum üzerine çalışılmıştır (*f*:6). Tablo 3 incelendiğinde spor ve tutum başlıklı ve içerikli çok sayıda çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4’te yapılan çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4. Yapılan Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Dağılımı

Araştırma Yöntemi	<i>f</i>	(%)
Nicel	67	89,61
Karma (Deneysel, Yarı Deneysel, Nicel, Nitel)	6	10,39
Nitel	0	0,00
Analiz Edilen Belgeler	76	100

Tablo 4 incelendiğinde yapılan çalışmalarda nicel ve karma araştırma yöntemlerinin olduğu tespit edilmiştir. En fazla çalışmanın nicel yöntem ile (*f*:67) yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 5'te yapılan çalışmalarda üzerinde çalışılan örneklem grupları verilmiştir.

Tablo 5. Yapılan Çalışmaların İncelenen Örneklem Gruplarına Göre Dağılımı

Örneklem	f	(%)	Örneklem	f	(%)
İlköğretim Öğrencileri	14	18,18	İşitme Engelli Ortaokul Öğrencileri	1	1,30
Öğretmenler	13	16,88	Voleybol Sporcuları	1	1,30
Ortaöğretim Öğrencileri	13	16,88	Doğa Sporcuları	1	1,30
Üniversite Öğrencileri	11	14,29	Tenis Sporcuları	1	1,30
Lisanslı Sporcular	6	7,79	Güreş Sporcuları	1	1,30
Yetişkin Bireyler	4	5,19	Okul Yöneticileri	1	1,30
Ebeveyn	2	2,60	Spor taraftarları	1	1,30
			Analiz Edilen Belgeler	76	100

Tablo 5 incelendiğinde yapılan çalışmalarda 14 farklı örneklem grubunun kullanıldığı ve en fazla çalışılan örneklem grubunun sırasıyla İlköğretim Öğrencileri (f:14), Öğretmenler (f:13), Ortaöğretim Öğrencileri (f:13) ve Üniversite Öğrencileri (f:11) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6'da yapılan tutum çalışmalarında kullanılan ölçekler ve bağlantılı ölçekler verilmiştir.

Tablo 6. Yapılan Çalışmalarda Kullanılan Beden eğitimi, Spor ve Tutum Ölçekleri ile Bağlantılı Ölçeklerin Dağılımları

Ölçekler	f	(%)	Örneklem	f	(%)
Beden Eğitimi Ve Spor Tutum Ölçeği	18	23,38	Sporda Milliyetçiliğe İlişkin Tutum Ölçeği	1	1,30
Spora Yönelik Tutum Ölçeği	12	15,58	Kariyer Planlama Ölçeği	1	1,30
e-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	4	5,19	Mükemmelliyetçilik Ölçeği	1	1,30
Boş Zaman Tutum Ölçeği	3	3,90	Finansal Okuryazarlık Ve Para Tutumları Ölçeği	1	1,30
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Ölçeği	3	3,90	Oxford Mutluluk Ölçeği	1	1,30
Beden Eğ. Öğr. Ve Derse Karşı Tutum	2	2,60	Yaşam Tatmini Ölçeği	1	1,30
Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği	2	2,60	Okul Yöneticileri İçin Bed. Eğ. Spor Tutum Ölçeği	1	1,30
Covid-19 Korkusu Ölçeği	2	2,60	Okul İklimi Algısı Ölçeği	1	1,30
Beden Eğ Dersine Yönelik Ana Baba Tutum Ölçeği	2	2,60	Akademik Başarı Motivasyonu Ölçeği	1	1,30

Zihinsel Eng. Bir. Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Ölçeği	2	2,60	Genel Özyeterlilik Ölçeği	1	1,30
Aile Aidiyet Ölçeği	2	2,60	Hentbol Oynama Tutum Ölçeği	1	1,30
Anne Baba Tutum Ölçeği	2	2,60	Yaşam Kalitesi Ölçeği	1	1,30
Engelliler İçin Bed. Eğ. Spor. Dersi Sorunlar Ölçeği	1	1,30	Çatışma Çözme Ölçeği	1	1,30
Genel Özyeterlilik Ölçeği	1	1,30	Ekorekreyona Yönelik Tutum Ölçeği	1	1,30
Çocuklarda Sosyal Beceri Geliştirme Tutum Ölçeği	1	1,30	Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği	1	1,30
Özgüven Ölçeği	1	1,30	Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri	1	1,30
Spor Etkinliklerine Yönelim Ölçeği	1	1,30	Ekorekreyonel Tutum Ölçeği	1	1,30
Bit Kullanma Becerileri Ölçeği	1	1,30	Eğitimde Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilik Ölçeği	1	1,30
Sporcularda Çift Kariyer Yetkinlik Ölçeği	1	1,30	Olumsuz Davranışlar Ölçeği	1	1,30
Psikolojik Yardım Almaya Yönelik Tutum Ölçeği	1	1,30	Zihinsel Engelli Çocuklara Yönelik Tutum Ölçeği	1	1,30
Dini Hayat Ölçeği	1	1,30	Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımda Problem Anketi	1	1,30
Okula Aidiyet Ölçeği	1	1,30	Yetersizlikten Etkilenmiş Kişilere Yönelik Tutum Ölçeği	1	1,30
Spor Ve Sosyalleşme Ölçeği	1	1,30	Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımda Tutum Ölçeği	1	1,30
Teknoloji Tutum Ölçeği	1	1,30	Anne Baba Stilleri Ölçeği	1	1,30
Zih. Eng. Bir. Sportif Etk. Yönelik Farkındalık Ölçeği	1	1,30	Sosyal Beceri Ölçeği	1	1,30
Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Değerler Eğitimi Ölçeği	1	1,30	Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği	1	1,30
Engelli Öğrencilere Öğretmeye Yönelik Tutum Ölçeği	1	1,30	Kurumsal Bağlılık Tutum Ölçeği	1	1,30
Altyapı Sporcularında Ahlakî Karar Alma Tutumları Ölçeği	1	1,30	Performans Artırma Tutum Ölçeği	1	1,30
Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına İlişkin Görüş Ölç.	1	1,30	Sponsorluk Tutum Ölçeği	1	1,30
Analiz Edilen Belgeler				76	100

Tablo 6 incelendiğinde 76 farklı çalışmada 61 farklı ölçek kullanılarak çalışmaların yapıldığı ve spor alanından farklı psikososyal alanlardaki ölçeklerle ilişkilendirilerek çalışmaların tasarlandığı tespit edilmiştir. Çalışmalarda en fazla kullanılan ölçekler sırasıyla

beden eğitimi ve spor tutum Ölçekleri (f:18) ve Spora Yönelik Tutum Ölçekleri (f:12) olarak tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Spor tutumu üzerine yürütülen lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini betimsel bir yaklaşımla ortaya koymayı amaçlayan araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Spor tutumu ile ilgili yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı 76 lisansüstü tez üzerinden incelendiğinde özellikle araştırmaların 2021 ve 2022 yıllarında hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Özdemir, 2021 tarafından beden eğitimi ve spor alanında yapılan tezlerin incelenmesi adlı çalışmasında da en fazla çalışmanın 2020 yılında yapıldığı tespit edilmiştir.

Ulaşılan bu sonuç ile son yıllarda spor bilimleri özelinde sporda psikososyal alanlarda beden eğitimi, spor ve tutum çalışmalarının artmış olduğunu ve akademik çalışmaların yaygınlaştığını ifade edebiliriz.

Spor tutumu ile ilgili yapılan çalışmaların 40 üniversitede yapıldığı, en fazla çalışmanın Gazi Üniversitesinde (f:10) yapıldığı tespit edilmiştir. Fırat Üniversitesi, Muş Alparslan Üniversitesi (f:5), On Dokuz Mayıs Üniversitesi (f:4) çalışma ile bu konunun çalışılmasına katkı sağlamıştır. Atalay (2017), tarafından Türkiye’de spor yönetimi araştırmalarındaki eğilimi incelediği çalışmasında, yapılan çalışmaların 86 farklı üniversitede yapıldığı tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada ise Türkiye’de spor yönetimi alanında yapılan tezlerin araştırma eğilimleri incelenmiş ve bu çalışmada yapılan 292 tezin 21 farklı üniversitede çalışıldığı tespit edilmiştir. Süleymanoğulları ve Bayraktar (2022), tarafından sporda psikososyal alan dahilinde olan zihinsel dayanıklılık konusunda yapılan tezlerin araştırma eğilimlerini incelediği çalışmasında 29 farklı üniversitede 46 lisansüstü tezin bu konuda çalışıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmaların üniversite dağılımlarına bakıldığında genel popülasyonu tam olarak kapsamadığı ve dağılımın sınırlı olduğunu ifade edebiliriz. Yapılan çalışmaların bazı üniversitelerde daha yoğun çalışılmasının kullanılan ölçeklerin geliştiricilerinin bu üniversitede görev yapması ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan beden eğitimi, spor ve tutum çalışmalarının sınırlı bölge ve örneklem gruplarıyla çalışıldığı anlaşılmaktadır. Yapılacak

çalışmaların farklı üniversite ve farklı araştırmacılar ile yapılması çalışmaların geçerlilik ve güvenilirliğini artıracaktır.

Tablo 2 incelendiğinde spor tutumu konusunda yapılan çalışmaların %36,36 sının (f:28), sağlık bilimleri enstitüsü çatısı altında yapıldığı tespit edilmiştir. Spor bilimleri programları, sosyal bilimler enstitüsü, sağlık bilimleri enstitüsü vb. enstitü çatısı altında yer almaktadır. Yapılan çalışmalar çoğunlukla sağlık bilimleri enstitüsü altında yer alan araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Özellikle spor yönetim bilimleri, beden eğitimi ve spor öğretmenliği gibi sosyal alanlarda yapılan çalışmaların, sağlık bilimleri çatısı altında yapılmasının işleyişi zorlaştırdığı yorumlanmakta ve bu eğilimin değiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ayrıca yapılan çalışmaların Anabilim dallarına göre dağılımında Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalının baskın bir şekilde kendine yer ettiği tespit edilmiştir (f:52). Yapılan çalışmalar, her ne kadar nicel yaklaşımın spor alanında baskınlığının bir göstergesi olsa da diğer Anabilim Dallarında da spor ile ilgili çalışmaların arttığı tespit edilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde spor tutum ile ilgili 53 farklı konu 76 çalışmada çalışılmıştır. En çok üzerinde çalışma yapılan konunun öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları olduğu belirlenmiştir. Elmas ve ark. (2019) tarafından yapılan sporda psikososyal alanda yapılan tezlerin incelenmesi adlı çalışmada da 12 farklı temada konuların çalışıldığı tespit edilmiştir. Özdemir (2021), tarafından 1990 ve 2020 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelendiği çalışmada 9 farklı konu çalışılmıştır. Beden eğitimi ve spor, spor, E-bilet ve spor konuları ilk 3 sırada yoğun olarak yer almıştır dolayısıyla yapılan araştırma ile çalışılan konu yönünden hiçbir benzerlik tespit edilememiştir. Beden eğitimi, spor ve tutum konu başlıklı çalışmaların yoğunluklarının nerede olduğu yapılacak çalışmalara rehber olması yönünden önemlidir. Konu başlıklarından da anlaşılacağı gibi benzer konu başlıkları benzer değişkenlerle tekrar çalışılmıştır. Bu bakımdan yeni, benzersiz çalışmaların farklı yöntem ve tekniklerle yapılması önemli görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde yapılan araştırmada analiz ettiğimiz tezlerde genel olarak nicel bakış açısının hâkim olduğu, sayısal verilerle veri toplama ve işlem yapma ile bilimsel

sonuçlara ulaşılmaya çalışıldığı ve yorumlamacı nitel yaklaşıma yönelik herhangi bir eğilimin olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmaların nicel yöntem yapılarak sürdürülmesi, alanın kendini tekrar etmesine sebep olacağını düşündürmektedir. Araştırmacıların sonuca daha kolay ulaşma amacı ve benzerlik kaygısı olmaksızın yapmış olduğu çalışmaların beden eğitimi, spor ve tutum çalışmaları açısından bir kısır döngüye yol açtığı değerlendirilmektedir.

Elmas, Elmas ve Aşçı'nın (2019) "Sporda Psikososyal Alanda Yapılmış Olan Makalelerin İncelenmesi" adlı çalışmalarında da yapmış olduğumuz çalışma ile benzer sonuçlara ulaşıldığı ve bu çalışmalarda da nicel yaklaşımların yoğunlukta olduğu ve yorumlamacı paradigmalara eğilimin söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sporda psikososyal alan çalışmaları kapsamında tutum, beden eğitimi ve sporda tutum çalışmaları, olay ve olguların incelenmesi sürecinde daha çok sayısal verilerin kullanımı neticesinde ortaya çıkan nesnellik ile birlikte daha çok nicel bir yaklaşımın özelliklerini barındırmaktadır. Bu doğrultuda çalışma kapsamına giren araştırmaların %87,01' i nicel desenli çalışmalardan oluşmaktadır.

Elmas ve ark. (2018) tarafından yapılmış olan "Sporda sosyal alanlarda yapılan lisansüstü tezlerde araştırma paradigmalarının incelenmesi" adlı çalışmada nicel bakış açılarının benimsenerek yapılan tezlerin %83,4 ünün nicel araştırma desenli çalışmaları kapsadığı tespit edilmiştir.

Toplum biliminin çalışma konusu içerisinde yer alan bir disiplinde veriye erişmede bilginin kişiden kişiye ve kişinin hissiyatı ve yaşam deneyimlerinden etkilenmemesinin mümkün olamayacağı ilkesi, gerçek bilgi, netlik inşaa edilmesi süreci ciddi öneme sahiptir. (Pisk, 2014; Walley ve Krane, 2011). Fakat sporda psikososyal alan çalışmaları incelendiğinde yorumlamacı nitel desenli düşüncenin eğilimlerinin veri elde etme ve analiz etme sürecinde nicel desenli bakış açılarının açık ara gerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu durumun oluşmasının özellikle spor alanında yapılan çalışmalarda nicel yaklaşımların kullanılma eğiliminin ve gereğinin olmasının, aynı zamanda da psikososyal alanlarda da nicel eğilimin bir kültür haline dönüşmesi sonucunu doğurduğu düşüncesini ortaya koymaktadır (Açıkada, 1997).

Yapılan çalışmada psikolojik bir alt yapıya sahip tutum kavramının sporda tutum boyutunun incelenmesi amacıyla yapılmış çalışmaların %100'ünde veri toplama aracı olarak "ölçek" kullanılmıştır. Yapılan tezlerde kullanılan ölçekler genel olarak fiziksel aktiviteye yönelik tutumları betimlemektedirler. Fiziksel aktiviteye katılıma yönelik tutumları inceleyen ve on derginin tarandığı bir araştırmada da veri toplama aracı olarak ölçekler, %65 oranında kullanılmıştır (Yılmaz ve Kurt, 2019). Temel ve ark. (2016) tarafından yapılan çalışmada yapılan araştırmanın veri kaynağı olan ulusal tez merkezi aracılığıyla verilere ulaşılmış ve 2010-2014 yıllarında çalışılan 910 tez incelenmiş sonuç olarak çalışmamızla benzer şekilde tezlerin %88'inin nicel desenli tezlerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Yılmaz ve Kurt (2019) tarafından Türkiye'de beden eğitimi ve oyun dersi üzerine yapılan çalışmaların analizi adlı çalışmasında 21 farklı çalışma analiz edilmiş ve sonuç olarak çalışmamızla benzer şekilde araştırmaların %69'unun nicel bir yaklaşımla çalışıldığı tespit edilmiştir.

Bu bağlamda; yapılan çalışmalarda çoğunlukla nicel yaklaşımın kullanılması, veri toplama aracı olarak ölçeklerin tercih edilmesi, örneklem gruplarının erişebilir gruplardan belirlenmesi araştırmacıları kısırlı bir döngüye sürüklediği görüşünü yapmış olduğumuz çalışma da net bir şekilde yansıtmaktadır.

Koca (2017), spor bilimlerinde nitel araştırma konulu çalışmasında spor bilimlerinde bir paradigma değişimi yaşandığını fakat nitel araştırma yaklaşımının, spor biliminde kendisine yer bulmasının biraz zaman alacağını ifade etmiştir. Yapılan çalışmada bu görüşün aksine bu paradigma değişiminin özellikle spor tutumu konulu çalışmalarda görülmediğini net bir şekilde söyleyebiliriz.

Bu durumun değiştirilmesinde nitel araştırma yöntemlerinin öğretilmesi ve enstitülerde teşvik edilmesiyle aşılabileceği düşünülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde spor tutumu ile ilgili yapılan tezlerde örneklem grubu olarak 76 farklı çalışma için 14 farklı örneklem grubu tema olarak tespit edilmiştir. Spor tutumu ile ilgili yapılan çalışmalarda ilkökul ve ortaokul öğrencileri (f:14), öğretmenler (f:13), lise öğrencileri (f:13) ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların ilk sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Biricik (2020) tarafından yapılan çalışmada tezlerde en çok sporcuların ($f:65$) örneklem grubu olarak çalışıldığı tespit edilirken yapılan çalışmada da ilk sırada çalışılan gruplar arasında olan üniversite öğrencilerinin bu çalışmada da ilk sıralarda çalışılan gruplar arasında olduğu tespit edilmiştir.

Atalay (2017) tarafından yapılan spor yönetimi alanında çalışılan makalelerin araştırma eğilimi adlı çalışmada, yapılan 56 çalışma için kullanılan örneklem gruplarından 10 farklı tema oluşturulmuş ve sporcular, spor yöneticileri ve üniversite öğrencileri ilk üç sırayı almıştır. Yapılan çalışmada da sporcular ve üniversite öğrencilerinin örneklem grubu olarak kullanılma eğilimleri üst sıralarda yer almaktadır.

Özdemir (2021) tarafından 1990-2020 yılları arasında yapılan tezlerin araştırma eğilimleri adlı çalışmasında 74 nitel çalışmada 8 farklı kategoride örneklem ile çalışılmıştır. Öğretmenler, öğrenciler ve sporcular en fazla çalışılan örneklem gruplarından olması yönüyle yapılan çalışmadaki örneklem seçimini de destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Örneklem gruplarının çeşitliliği ve evreni temsil etme özelliği çalışmanın niteliğini artıran önemli bir etkidir. Beden eğitimi, spor ve tutum çalışmalarında örneklem çeşitliliğinin sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde 74 lisansüstü tezin hepsinin nicel çalışmaların ürünü olduğu ve bu çalışmaların bazılarında bir veya ikiden daha fazla ölçek kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapılan 76 çalışmada toplam 61 farklı ölçeğin kullanıldığı ve en fazla beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ($f:18$), spora yönelik tutum ölçeği ($f:12$) kez bu çalışmalarda kullanılmıştır.

Biricik (2020) tarafından yapılan çalışmada Türkiye’de spor yönetimi alanında yapılan 341 tez incelenmiş ve bu tezlerin 239’unun veri toplama aracı olarak ölçekleri tercih tercih ettiği tespit edilmiştir.

Yılmaz ve Kurt (2019) tarafından beden eğitimi ve oyun üzerine yapılan çalışmaların analiz edildiği çalışmada 26 araştırmanın veri toplama araçlarının %65 inin ölçek olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Elmas ve Ark. (2018), sporda psikososyal alanlarda yapılan tezlerin araştırma eğilimleri üzerine yapmış oldukları çalışmalarında yapılan 1023 tezin %83,4 ünde anket/ölçek kullanılmıştır.

Atalay (2017) tarafından spor yönetiminde yapılan tezlerin araştırma eğilimleri adlı çalışmasında yapılan 56 tezin %69,6 (39)'sı Anket/Ölçek kullanılarak yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmamızla benzer şekilde ölçekler ile veri toplamaya yoğun bir eğilimin olduğu ifade edilebilir.

Biçer (2017) tarafından spor bilimleri dışında Türkçe alanında, yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan makalelerin incelenmesi adlı çalışmada veri toplama araçları incelendiğinde doküman incelemesi (f:78), görüşme (f:24) ve anket/ölçek (f:22) şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Bu noktada yapılan çalışmadan farklı bir eğilimin ortaya çıkmasının alanların kendine has yapısından kaynaklandığıyla ilgili olduğu ifade edilebilir.

Ölçeklerin kullanımının ve ilişkisel çalışmalarda bağlantılı ikinci bir ölçeğin kullanımının yaygın olarak alanda yer aldığı ve çalışmalarının niteliğine katkı sağladığı değerlendirilmektedir. Beden eğitimi, spor ve tutum çalışmalarında yeni ölçeklerin geliştirilmesinin gerektiği yorumlanmaktadır.

SONUÇ

Psikososyal alan çalışmaları, bilim dünyasında uzun yıllardır farklı alanlarda incelenmektedir. Spor bilimlerindeki gelişmeler, spor biliminin yönetim, eğitim, antrenman, psikoloji, rekreasyon gibi uzmanlık alanlarına ayrılmasına ve ele alınan konuların daha derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamıştır. Son yıllarda spor psikolojisi alanında yapılan çalışmalara önem verilmeye başlanmış ve bu konudaki lisansüstü tezlerin sayısının artmasını ortaya çıkarmıştır. Psikososyal alandaki çalışmaların sayısının artmasının yanında nitelik olarak alana katkı sağlaması beklenen ve hedeflenen bir durumdur. Nitelikli çalışmaların ise ancak nitelikli ve bilimsel eğitim ile yakalanacağı yadsınamaz bir gerçektir.

Yapılan çalışmaların konusuna belli üniversitelerde çalışılmasının, özellikle nicel çalışmalarda kullanılan ölçeklerin geliştirildiği üniversite ve üniversite öğretim üyesiyle doğrudan ilişkisinin olduğu düşünülmektedir. Bu durumun ölçeklerin alanın bütününde genel kabul görememesi ve üniversitelerin kendi çalışmalarını ön plana çıkarması ile yakından ilişkisi olduğu sonucunu doğurmaktadır. Bilimsel kabul görmüş ölçeklerin geliştirilmesi ve

kullanılması, çalışmaların tüm üniversitelerde kabul görmesi bu durumu ortadan kaldıracığı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmalarda sahip olunan bakış açısı farklılıkları, konunun çalışılmasında ve araştırmaların yapılmasında farklı problemleri ortaya çıkartabilir. Spor-tutum çalışmaları, sporda psikososyal alanlar içerisinde yer alan özel bir alandır. Farklı enstitülerde bu konunun çalışılmasının avantajlarının olduğu gibi dezavantajlarının da olduğu ifade edilebilir.

Özellikle sağlık bilimleri enstitüsü çatısı altında yapılan spor-tutum çalışmalarının süreçlerinde engellerle karşılaşıldığı ve uyumsuz çalışmaların araştırmacı ve araştırmada problemler oluşturduğu görülmektedir. Çalışma alanı ve bu alanda uzman akademisyenlerin süreçlerde etkin rol alması hem araştırmanın tamamlanması hem de daha nitelikli olması yönünden önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan sporda psikososyal alan ve diğer alanlarda yapılan çalışmaların sürecini yönetmesi ve denetlemesi için spor bilimleri enstitüsünün kurulması önemlidir.

Lisansüstü eğitimde genel olarak uzmanlık alanlarının, beden eğitimi ve spor anabilim dalı çatısı altında toplanması hem eğitim hem psikoloji hem de yönetim gibi bilim dallarında yapılan çalışmaların bu anabilim dalı adı altında ifade edilmesine sebep olmaktadır. Özellikle lisansüstü eğitimde alanların birbirlerinden tamamen ayrılarak kendi anabilim dalları altında çalışılması, araştırmaların daha derin ve bilimsel çalışılması yönünden değerli olmasını sağlayacaktır.

Spor tutumu ve spor bilimlerinde yapılan diğer çalışmaların, gelenekselleştiği verilerle ortaya koyulan nicel desenli çalışmalardan, verilerin doküman, kitap, dergi, görüşme vb. araçlarla toplandığı nitel desenli çalışmalara da evrilmesi, alanda yapılan çalışmaların daha nitelikli ve bilimsel olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmaların daha çok nicel desen ağırlıklı olması, süregelen araştırma kültüründen ve nitel çalışmalara yönelik önyargılardan kaynaklandığı belirtilebilir.

Yapılan çalışmalarda spora yönelik eğilimin belirlenmesinde en önemli etkiyi oluşturacak olan velilerin, çalışmalarda ön planda olması spor tutum çalışmalarının alana daha iyi ve faydalı veri sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca toplumdaki spor tutum eğiliminin iki

önemli belirleyicisi amatör spor yöneticileri ve altyapı antrenörlerinin araştırmalarda etkin yer alması, toplumdaki spor tutumunun gidişatını tespit etmekte ayrıca önem arz etmektedir.

Yapılan çalışmada ve diğer çalışmalarda genellikle ilişkisel tarama yönteminin kullanılması çalışmalarda nicel eğilimi etkisiyle ilgili olduğu tespitine kanıt oluşturmaktadır. Çalışmalarda genellikle en az iki ölçek kullanılmasının, bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı gerektirmesi, çalışmaların daha çok ilişkisel tarama modeli ile çalışılmasına sebep olduğu düşünölmektedir. Araştırmalardaki yaklaşım eğilimlerinin yön değiştirmesinin, araştırma modellerini de eşitlendireceği öngörülmektedir.

Spor tutum çalışmalarında çeşitli ölçeklerin ve ikinci bir durumu ölçen ölçeklerin kullanılmasının avantajlarının yanı sıra kullanılan ölçeklerin yeterli geçerlik ve güvenirlikte olmasının, araştırmanın bilimselliğinde önemli olduğu ifade edilebilir. Geliştirilen veya kullanılan ölçeklerin, ölçek okur-yazarlığı niteliğine sahip araştırmacılar tarafından titizlikle incelenmesi ve sonucunda kullanılıp kullanılmamasına karar verilmesi süreçlerin doğru yönetilmesi ve amaca ulaşılması yönünden elzemdir. Sonuç olarak; spor bilimlerinde yapılan beden eğitimi, spor ve tutum çalışmalarının yapısal ve biçimsel olarak tekrar ele alınması ve güncellenmesi nitelikli çalışmalar için gereklidir. Bu bağlamda yapılan çalışmanın sonuçlarıyla bağlantılı olarak aşağıdaki önerileri getirebiliriz.

ÖNERİLER

- Yapılacak çalışmaların enstitü ya da anabilim dallarında yoğun olarak çalışıldığı tespit edilen nicel yöntemli çalışmalar yerine nitel yöntemli çalışmalar olarak planlanması teşvik edilmeli, nitel araştırma yöntemlerine yönelik eğitimler planlanmalı ve öğretim görevlilerine yönelik seminer ve kurslar verilmelidir.
- Yapılacak olan araştırmalarda sıklıkla kullanılan öğretmen ve öğrenci örneklem gruplarına ek olarak toplumda spor tutumunun eğilimini önemli ölçüde belirleyen veliler, antrenörler ve spor yöneticilerinin örneklem grubu olarak çalışılması sağlanmalıdır.
- Kullanılan ve geliştirilen ölçeklerin bilimsel normlarda olmasının sağlanması için enstitü ve anabilim dallarında lisansüstü eğitim öğrencilerine ve öğretim üyelerine ölçek okur-

yazarlığı eğitimleri verilmelidir. Yeni geliştirilen nitelikli ölçeklerin alana kazandırılması sağlanmalıdır.

- Yapılan araştırmalarda çoğunlukla durum tespiti yapıldığı ve ortaya çıkarılan durumun nasıl geliştirileceği ile ilgili örneğin “tutum geliştirme teknikleri” gibi alana yeni bir yaklaşım sunulmamaktadır. Tutum çalışmalarında tespit edilen durumlara yönelik yeni yaklaşımlar ortaya konulmalıdır.
- Spor tutumunu geliştirmek için kitle sporunun yaygınlaştırılmasını sağlayacak Spor bakanlığı, spor genel müdürlüğü, federasyonlar ve milli eğitim bakanlığı gibi önemli kurumların spor tutum çalışmalarına destek vermesi gerekmektedir.
- Sporda psikososyal alan, sosyoloji, siyaset bilimi vb. disiplinlerin ortak spor tutum çalışmaları ile spor eğilimlerinin olumlu yönde toplumda karşılık bulması sağlanmalıdır

KAYNAKLAR

- Açıkada C. (1997). Türkiye'de Spor Eğitimi Veren Kurumların Yeniden Yapılanması Ve Hakemli Çalışmaların Gelişimi. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1997, 8(1), 17-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26099/274997>
- Akbulut İnan, S., ve İlhan, L. (2021). Engellilerde Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Lisans üstü Tezlerin İncelenmesi. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 15(2), 214-226. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1598373>
- Akbulut İnan, S., ve İlhan, L. (2021). Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 15(2), 214-226. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsd/issue/64502/885854>
- Aras,G. (2019). Farklı Lise Türlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumları İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki,Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi. https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/222275/yokAcikBilim_10274913.pdf?sequence=-1&isAllowed=y
- Atalay, A. Türkiye'de Spor Yönetimi Araştırmalarındaki Eğilimler: Bir İçerik Analizi. Electronic Turkish Studies, 12(29), 107-128, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12512>
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında Yayınlanan Makaleler Üzerine Bir Analiz Çalışması. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(27), 236-247. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pausbed/issue/34758/384478>
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye'de Spor Yönetimi Disiplininde Yapılmış Olan Tezlerin İçerik Analizi. Ekev Akademi Dergisi(81), 523-538. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosekev/issue/72156/1161530>

- Cohen, J. A. (1960). Coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and psychological measurement*, 20(1), 37-46.
<https://doi.org/10.1177/001316446002000104>
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications.
https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_609332/objava_105202/fajlovi/Creswell.pdf
- Culver, D. M., Gilbert, W. D., ve Trudel, P. (2003). A decade of qualitative research in sport psychology journals: 1990-1999. *The Sport Psychologist*, 17(1), 1-15.
<https://doi.org/10.1123/tsp.17.1.1>
- Culver, D. M., Gilbert, W., ve Sparkes, A. (2012). Qualitative research in sport psychology journals: The next decade 2000-2009 and beyond. *The Sport Psychologist*, 26(2), 261-281. <https://doi.org/10.1123/tsp.26.2.261>
- Çöllü E., Öztürk Y., (2015). Örgütlerde İnançlar-Tutumlar, Tutumların Ölçüm Yöntemleri Uygulama Örnekleri Ve Bu Örneklerin Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 1(2): 374-404.
- Dereceli, Ç. (2022). Spor Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1109-1121.
<https://doi.org/10.38021/asbid.1162204>
- Duman, A. (2021). Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Bayburt, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. (10/03/2023). <file:///C:/Users/User/Downloads/689347.pdf>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 6. Baskı. Ankara: Anı Yayıncı.
- Elmas, S. Açıkgöz, S., Aşçı, F. (2018). Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmalarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(2), 53-66.
<https://doi.org/10.17644/sbd.309203>
- Elmas, S., Elmas, A., Aşçı, F. (2019). Sporda Sosyal Alanlar Makalelerinin Araştırma Yaklaşımlarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 2019, 30(1), 39-52.
<https://doi.org/10.17644/sbd.372204>
- Gerrig, R., Zimbardo, P., eds. Sart, G., (2020). Çeviri editörü. *Psikoloji Ve Yaşam: Psikolojiye Giriş Nobel Yayınları*; p.324-19
- Glesne C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu, Trans.). 1. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.(Original work published 1992).
- Gökhan, İ., Culha, A., ve Timur, Ö. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Okula Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(2), 98-108.
<https://doi.org/10.55142/jogser.1207910>
- Güllü, M., Şarvan Cengiz, Ş., Öztaşyonar, Y., Kaplan, B. (2016). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gaujss/issue/26868/282546>
- Holloway, I., ve Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd.
<https://www.scirp.org/reference/ReferencesPapers?ReferenceID=1051417>

- Koca Arıtan, C. (2012). Spor Bilimlerinde Nitel Araştırma Yaklaşımı. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi , 2012, vol.28, 30-48. <https://doi.org/10.17644/sbd.337993>
- Koca, C. (2017). Spor Bilimlerinde Nitel Araştırma Yaklaşımı. Spor Bilimleri Dergisi, 28(1), 30-48. <https://doi.org/10.17644/sbd.337993>
- Korkmaz, R., ve Kartal, A. (2022). Devlet Okullarında Öğrenim Gören Suriyeli Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 60-73. <https://besyodergi.bozok.edu.tr/upload/pdf/tam-metin-eqwg.pdf>
- Landis, J.R, Koch, G.G. (1977). An application of hierarchical kappa-type statistics in the assessment of majority agreement among multiple observers. Biometrics, 363-374. <https://doi.org/10.2307/2529786>
- Maxwell, J. (1992). Understanding and validity in qualitative research. Harvard educational review, 62(3), 279-301. https://www.researchgate.net/publication/284892180_Understanding_and_Validity_in_Qualitative_Research
- Merriam, S. (1998). Qualitative Research And Case Study Applications In Education. Revised And Expanded From Case Study Research In Education. 2. Edition. Usa: Jb Printing. <https://www.amazon.com/Qualitative-Research-Study-Applications-Education/dp/0787910090>
- Onan, A.H, (2022). Ortaokul Ve Lisede Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi (Giresun Çamoluk Örneği), Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. <https://acikerisim.uludag.edu.tr/server/api/core/bitstreams/c6e278aa-051b-453f-aba6-770881f2a677/content>
- Önal A, Maden S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2021, 23.3: 929-941. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.879623>
- Özdemir, A. (2021). Beden Eğitimi Ve Spor Alanında Yapılan Nitel Araştırmaların Analizi; Bir Meta Sentez Çalışması, Malatya, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. (15.03.2023). <http://hdl.handle.net/11616/42402>
- Pisk J. (2014). Sport Science: Ontological And Methodological Considerations. Physical Culture And Sport Studies And Research, 2014, 61(1), 5-14. <https://doi.org/10.2478/pcssr-2014-0001>
- Rhodes Re, Nasuti G. (2011). Trends And Changes In Research On The Psychology Of Physical Activity Across 20years: A Quantitative Analysis Of 10 Journals. Preventive Medicine, 2011, 53(1), 17-23. DOI: 10.1016/j.yjmed.2011.06.002
- Sertkahya, M., ve Üren, H. (2021). İlköğretim 2.Kademe Ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Kemalpaşa İlçesi Örneği. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(1), 166-183. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjces/issue/64208/839605>

- Süleymanoğulları, M. ; Bayraktar, G. (2022). Zihinsel Dayanıklılık Konulu Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi . CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi , 17 (1) , 1-12 . DOI: 10.33459/cbubesbd.1041331
- Temel C. Kartal M. Pehlivan Z. Namlı A. (1,2016). A Research On The Methods And Analysis Techniques Of The Postgraduate Theses And Dissertations On Sports In Turkey. İojes 2016, 8 (1): 78-86. DOI:10.15345/iojes.2016.01.007
- Whaley De, Krane V. (2011). Now That We All Agree, Let's Talk Epistemology: a Commentary On The Invited Articles, Qualitative Research In Sport, Exercise And Health, 2011, 3(3), 394-403. DOI:10.1080/2159676X.2011.607186
- Yapıcı, E.C., Alpullu, A. (2020). Z Kuşağında Yer Alan Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Sportive Dergisi. vol.4, no.2, 22-35. <https://doi.org/10.53025/sportive.1041576>
- Yavuz Y, Mirzeoğlu N, Kaymakçı. (2012). Y.Türkiye'de Spor Yönetimi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Analizi. Jogser, 1 (1):47-63.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jogser/issue/41903/492769>
- Yıldırım, A, Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 10. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, M., Kurt, M. (2019). Türkiye'de Beden Eğitim Ve Oyun Dersi Kapsamında Yapılan Çalışmaların Analizi. Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 2019, 6 (10) , 46-61.
- Yüksek Öğretim Kurulu Erişim Tarihi: (14.11.2011). Erişim Linki; <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>